

Bodens kommun

Rektorn vid Harads skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter bastillsyn i Harads skola
Bodens kommun

Tillsyn i Harads skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Bodens kommun under hösten 2013.

Harads skola besöktes av Skolinspektionen den 25 september 2013.

Fakta om skolan

Harads skola ligger cirka 45 kilometer från centralorten Boden. Utbildningen omfattar förskoleklass till och med grundskolans årskurs 6, samt en så kallad förberedelseklass för nyanlända elever. Skolan har vid tiden för tillsynen totalt 56 elever som är indelade i årskursblandade grupper, förskoleklass till och med årskurs 3 och årskurs 4-6 samt förberedelseklass.

Harads skola leds av en rektor som tillträdde sin tjänst inför höstterminen 2013. Skolans rektor ansvarar också för den fritidshemsavdelning som inryms i skolbyggnaden och förskolan i Harads samt för Svartbjörnsbyns skola. Skolans pedagogiska personal är organiserad i ett arbetslag. Skolans personal har varje vecka ett gemensamt möte som rektorn eller specialläraren leder.

Vid skolan finns ett elevhälsoteam, som arbetar för att ge eleverna stöd i utvecklingen mot målen.

Skolinspektionens tillsyn över kommunens fritidshem och förskola genomförs på kommunövergripande nivå och behandlas i särskilda beslut.

Kunskapsresultat

Skolinspektionen har tagit del av skolans egen redogörelse över elevernas målluppfyllelse vårterminen 2013. Av redogörelsen framgår att andelen elever i årskurs 3 som nått kunskapskraven i de olika ämnena varierar mellan 87,5 procent och 100 procent. Svenska och naturorienterande ämnen är de ämnen där högst andel elever når kunskapskraven. Svenska är det ämne där lägst andel elever når kunskapskraven. Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i årskurs 3 läsåret 2011/2012 är antalet elever vid Harad skola för litet för att statistik ska presenteras.

Skolans egen redogörelse visar vidare att mellan 50 och 100 procent av eleverna i årskurs 6 nått kunskapskraven i de olika ämnena. Ämnena svenska, svenska som andraspråk och slöjd är de ämnen där högst andel elever nått kunskapskraven. Ämnet fysik är det ämne där lägst andel elever nått kunskapskraven. Även för årskurs 6 saknas det i Skolverkets statistik (SIRIS) till stora delar uppgifter avseende de nationella ämnesproven. Data saknas avseende resultat på delprov i ämnet svenska. Det som framgår är att cirka 48 procent av eleverna uppnått kravnivån i två av tre delprov i ämnet engelska och att cirka 52 procent av eleverna uppnått kravnivån i två av fyra delprov i ämnet matematik.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Bodens kommun att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 20 februari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Bodens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Se till att beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte fattas av rätt beslutsfattare.
- Se till att åtgärdsprogram utarbetas för elever som ska ges särskilt stöd och fatta beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp.
- Se till att studiehundledning på modersmålet ges till elever som har behov av det.

Motivering

Enligt skollagen ska lärare anmäla till rektor om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektor, och om utredningen av elevens behov visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektor besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Uppdraget att fatta beslut om åtgärdsprogram kan i vissa fall delegeras till någon i personalen på skolan.

Om det finns särskilda skäl, får rektor fatta beslut om att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp, särskild undervisningsgrupp, än den eleven normalt tillhör. Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får rek-

torn fatta beslut om anpassad studiegång som innebär avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Beslut om åtgärdsprogram

Enligt intervjuer med rektorn är det vanligt att lärarna vid Harads skolan tillsammans i arbetslaget och med stöd av specialläraren resonerar kring hur de ska individanpassa undervisningen för att hjälpa elever som riskerar att inte nå målen innan en anmälan om behov av särskilt stöd görs till rektorn. Vidare uppger rektorn att samråd med elevhälsan sker regelmässigt. Enligt rektorn är det till specialläraren lärarna vänder sig när de befärar att en elev kan vara i behov av särskilda stödinsatser. Vidare är det specialläraren som ser till att kartläggningar och utredningar görs samt upprättar åtgärdsprogram tillsammans med lärare, vårdnadshavare och elever i de fall specialläraren bedömer att åtgärdsprogram ska upprättas. Formella beslut om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte fattas inte av rektorn. Rektorn uppger att hon har för avsikt att tydligt och formellt delegera dessa uppgifter till specialläraren men att hon inte hunnit göra det än.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver se till beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte fattas av rätt beslutsfattare, det vill säga av rektorn eller den i personalen som har delegerats uppdraget av rektorn.

Nyanlända elever

Harads skola tar emot nyanlända elever som får en tillhörighet i en ordinarie klass och sedan placeras i en så kallad förberedelseklass. Rektorn beskriver en verksamhet som så långt det är möjligt anpassas för de nyanlända eleverna i förberedelseklassen. Samtidigt uppger rektorn att lärarens möjligheter till individanpassning är begränsad eftersom läraren inte har möjlighet att göra kartläggningar av varje elevs kunskaper, vilket är en förutsättning för att kunna anpassa undervisningen i varje ämne utifrån varje elevs behov. Rektorn uppger också att undervisningen i förberedelseklassen främst inriktar sig på ämnet svenska. Trots avsaknad av kartläggning och studieplanering deltar eleverna så snart det bedöms som möjligt i undervisningen i den klass de tillhör. Först i praktiska och estetiska ämnen, sedan i matematik och övriga teoretiska ämnen allteftersom det bedöms lämpligt för den enskilde eleven.

För att undervisningen för nyanlända elever ska kunna anpassas till elevernas tidigare kunskaper behöver skolan kartlägga elevernas skolbakgrund och kunskaper i alla ämnen för att kunna göra en individuell planering för eleven (jfr Skolverkets allmänna råd, SKOLFS 2009:15). Det behöver klargöras om eleven

har tillräckliga språk- och ämneskunskaper för att nå kunskapskraven. Elevernas eventuella behov av stöd ska utredas om det befaras att de inte kommer att nå kunskapskraven. Om den individuella utredningen konstaterar ett behov av exempelvis anpassad studiegång eller undervisning i särskild undervisningsgrupp, ska beslut om detta fattas i särskild ordning och även finnas dokumenterat i ett beslutat åtgärdsprogram.

Förberedelseklassen vid Harads skola är att betrakta som en särskild undervisningsgrupp. De nyanlända eleverna läser inte heller alla ämnen vilket innebär att en anpassad studiegång genomförs. Enligt rektorn har skolan varken utarbetat åtgärdsprogram eller fattat beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång för dessa elever.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utreda de nyanlända elevernas behov av särskilt stöd, samt utarbeta åtgärdsprogram och fatta beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp i förekommande fall.

Studiehandledning på modersmål

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

I intervju med rektorn vid Harads skola framkommer att inte någon av de 17 elever som går i den så kallade förberedelseklassen får studiehandledning på sitt modersmål. Då kartläggning av elevernas kunskaper görs i mycket begränsad omfattning och individuella studieplaneringar inte upprättas finns inga uppgifter om vilka elever som behöver studiehandledning på sitt modersmål. Rektorn uppger dock i intervju att det finns elever vid skolan som behöver studiehandledning på sitt modersmål.

Skolinspektionen bedömer att rektorn vid Harads skola måste se till att de elever som behöver det får studiehandledning på sitt modersmål.

Författning

1 kap. 4 § skollagen

3 kap. 3 och 11–12 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Linnéa Forsberg.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

Ulrika Svedmark
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.